

Spravodaj

KDK

KREŠŤANSKO
DEMOKRATICKÉ
KLUBY

1/89

December 1989

Spravodaj KDK /kresťanskodemokratických klubov/ plní predovšetkým informatívnu funkciu pre kluby kresťanskodemokratického hnutia na Slovensku. Spravodaj KDK vychádza nepravidelne podľa potreby. Námety, pripomienky, názory, oznamy a články píšete na adresu: dr. Martin Lauko, K. Zetkinovej 25, 851 04 Bratislava. Adresa je dočasným sídlom redakcie.

Spravodaj KDK vedie redakčná rada.

Zvítajme sa !

Predstúpiť pred ľuďmi s myšlienkou organizovania nového spoločenského hnutia, navyiac so silným ideovým pozadím, je v dnešných časoch viac ako odvážne. Všetkým sa nám sprotivilo manipulovanie s ľuďmi a ich organizáciami s členstvom v nich či bolo povinné alebo dobrovoľné.

Stačilo niekoľko dní náznaku slobody, aby sa ozvali hlasy ľudí desaťročia ubíjaných, práve pre svoje ideové presvedčenie. Ľudia, ktorí si zachovávali vzťah ku kresťanskému odkazu predkov, tisícročný vzťah, pocítili potrebu byť spolu a spoločne vyhlásiť koniec utláčaniu. Ozvali sa telefóny, stretli sa dvaja, skupina a zo všetkých strán akoby po spoločnom dohovore žiadali vytvorenie novej organizácie. Idea, to slovo, ktoré už medzi ľuďmi dostalo prívlastok klamstvo, podvádzanie, má znovu dostať

svoj pravý význam. Má dokonca pomôcť nájsť cestu, východisko zo spoločenskej krízy, z podzemia kam nás doviedla tiež idea založená na násilí a zadviáde človeka nad človekom. Všetky generácie až po najmenšiu plieškovú pocítili následky reálneho socializmu, organizovanie spoločnosti pod pevnou regulou a diktatúrou skupiny samozvaných vodcov. Slobodná ľudská vôľa, právo človeka organizovať svoj vlastný život vo všetkých jeho prejavoch v spoločnosti, v hospodárstve aj v politickom organizovaní, majú raz prevzdy nahradit diktatúru.

Sme vďační hnutiu "Verejnost proti násilium", ktoré bolo iniciátorom odstránenia monopolu moci a združilo všetky demokratické sily. Náš vzťah zostane ku nemu stále vďačný.

Skutočné reálne výsledky národov západnej Európy dosiahnute organizovaním spoločnosti na princípech kresťanského učenia hovoria ú. že existuje alternatíva voči komunizmu. Mnohým ľuďom sa však nedarí, že ona na prvok nás navyše nie je tak jednoduchá, ako sociálne spravodlivá spoločnosť. Potrebujeme základ, z ktorého možno odvodiť všetky situácie, všetky politické problémy. To je zostať na princípech osobnej slobody, vzájomnej zodpovednosti. Kresťanská demokracia dáva takéto predpoklady bez rozdielu náboru aj náboženstva. Na jej princípech je organizované protestantské Anglicko, liberálne USA aj katolícke Španielsko. Rovnako sa vedie začať protestanti s katolíckymi v NSR. Ideály kresťanskej demokracie chceme uviesť aj do rodiacej sa spoločenskej i politickej klímy Slovenska.

Viada sa povedať, že ku kresťanstvu sa hlásia aj existujúce politické strany Slovenska, Strana Slobody a Demokratická strana.

Hnutie, ktoré sme začali 30. novembra výzvou zakladania Kresťanskodemokratických klubov nebolo výzvou politickej strany ku členstvu. Bolo to zostáva prejavom kresťanskej

väčšiny národa, katolíckej aj protestantskej, ktorá bola štyri desaťročia organizovaná v rodinách, v prostredí ľudí vzájomne si blízkych, ku ktorým štátna moc s jej stranami pristupovala s nadradenosťou. Veríme, že ľudia si svoje kluby budú chrániť tak ako si celú dobu nedali vstúpiť do svojho súkromia. Politická organizácia, ktorá by mala z klubov vzniknúť, bude musieť vytvárať životný priestor základni klubov a kresťanov v nich. Nielen kresťanom, ale všetkým tým, ktorí pochopili, že táto alternatíva je schopná udržovať spravodlivú spoločnosť.

Niektorí jednotlivci z nedečkavosti chceli budovať najprv stranu po vzore skompromitovaného politického systému v štáte. Kresťanská demokracia je trvalé ľudové hnutie, udržuje ideály kresťanstva v celom našom živote.

Všetkých členov KDK týmto pozdravujeme, priaznivcov srdečne vítame.

Prípravný výbor KDH

Kresťanskodemokratické hnutie
Prípravný výbor

PROGRAMOVÉ VYHLÁSENIE KRESŤANSKODEMOKRATICKEHO HNUTIA

I.

Kresťanskodemokratické hnutie vzniklo na základe poznania slovenskej histórie, v ktorej rozlišujeme niekoľko obzvlášť významných období.

Naše hnutie považuje za východiskové obdobie prijatie kresťanstva, najmä jeho utvrdenie cyrilo-metodskou misiou.

Ustanovením Metoda za arcibiskupa metropolitu slovenskej provincie začlenilo sa slovenské etnikum medzi kultúrne európske národy.

Odkaz tohto dejinného obdobia pretrval v národe po celé stáročia a zachoval sa živý až do našich čias. O toto dedičstvo otcov sa dnes opiera aj naše Kresťanskodemokratické hnutie. Vďaka tomuto dedičstvu zachoval si národ svoju tisícročnú existenciu, i keď nemohol slobodne rozhodovať o svojom osude.

Po krutom národnostnom útlaku, vystupňovanom najmä v posledných desaťročiach pred I. svetovou vojnou, svietila po roku 1918 nádej na slobodný vývin národa. No aj vďaka podstatne priaznivejším historickým podmienkam a napriek politickým omylom vládnucích stranických skupín prvej republiky, vyvíjal sa slovenský národ na úroveň ostatných európskych národov, vedomý si svojich vzťahov ku všetkým svojim susedom. Väčky jeho očakávania sa však neoplňili. Národ nemohol uskutočniť svoje plné politické sebaurčenie.

Po II. svetovej vojne sa národu vracovala cudzia ideológia. Jej pôsobenie sa mali vytrhať tisícročné korene nášho kresťanského dedičstva. Národ sa však svojho dedičstva nevzdal a číje v ňom vedomie, že je to životodárny prameň, z ktorého môže čerpať silu i v ďalšom tisícročí.

II.

Pôsobenie hnutia je založené na kresťanskom chápaní človeka a jeho zodpovednosti pred Bohom. Z kresťanskej viery síce nevyplyva bezprostredne konkrétny politický program, no jednako nám práve táto viera svojím poňatím človeka ponúka etické základy pre zodpovedné pôsobenie hnutia. Na tomto základe je možná aj spolupráca medzi kresťanmi a nekresťanmi. Človek je uspošobený rozvíjať sa v spolunažívaní s inými ľuďmi. Jeho sloboda je založená na skutočnosti, ktorá presahuje ľudský svet. Človek

nevďačí za ňu ani sebe ani spoločnosti. Človek nie je poslednou mierou vecí. Jeho vnútorná potreba nájsť zmysel sveta pre-
vyšuje jeho vlastné sily.

Kresťanskodemokratické hnutie pri zostavovaní programu svojho pôsobenia vychádza zo známeho poznatku, že človek, ktorého blaho je hlavným cieľom hnutia, je bytosť zjednocujúca vo vyváženom harmonickom pomere tri zložky: biologickú, emocionálnu a duchovnú.

Spoločenský poriadok, založený na chybných predstavách o človeku, poriadok, ktorý zanedbá a zdeformuje ktorúkoľvek z týchto zložiek, nie je schopný plniť základný cieľ. Človek, obťený život v takomto poriadku, ho trpí ako neľudský. Výsledkom je degenerácia spoločnosti a znásilňovania človeka, ktorému by mal spoločenský poriadok slúžiť ako prostriedok jeho vývinu.

Na posledných 40 rokov sme boli svedkami spoločenského poriadku, ktorý sa pokúšal o riešenie iba biologických a emocionálnych potrieb človeka, ale obmedzil jeho duchovný rozvoj.

III.

Kresťanskodemokratické hnutie uskutočňuje svoju činnosť pomocou organizačnej štruktúry takto:

- 1./ Základnou organizačnou jednotkou je Kresťanskodemokratický klub /KDK/, ktorý združuje stúpencov Kresťanskodemokratickeho hnutia. KDK prijíma ideové a organizačné impulzy od Koordinačného centra KDH a uvádza ich do spoločenského života. Naopak, informuje o svojich skúsenostiach KC-KDH.
- 2./ Koordinačné centrum KDH zabezpečuje hnutie týmito základnými radami:

Organizačná rada - eviduje založené KDK, udržiava s nimi spojenie, poskytuje im potrebné informácie, materiály a organizuje spoločné akcie KDK.

Ideová rada - pripravuje písomné materiály o KDH, jeho ideovej základni, združuje autorov a prekladateľov pre vypracovanie informačných materiálov hnutia, pripravuje

programy spoločných akcií KDK.

Propagačno-informačná rada - zabezpečuje redakčné spracovanie informačných materiálov, periodík, ako napr. Spravodaj KDK, tematicky zamerané periodiká až po vydávanie novín. Spolupracujúce s masmédiami v záujme propagácie KDK v širokej verejnosti.

Finančná rada - zabezpečuje financovanie činnosti KDK a evidenciu finančných prostriedkov v súlade s platnými právnymi normami.

3./ KC KDH v súvislosti s prechodom hnutia na politickú organizáciu ráta s následným vytvorením ďalších odborných rád, ktorých úlohou bude vypracovanie politických programov v jednotlivých oblastiach ľudského života, napr. zabezpečenie životných podmienok pre ľudí počnúc nenarodenými až po starobu, rozvoj národného hospodárstva Slovenska a pracovných podmienok v ňom, zabezpečenie ľudsky dôstojných podmienok životného prostredia, zabezpečenie bývania, výživy a všetkých služieb pre občanov.

V oblasti zabezpečenia zdravého rozvoja emocionálnej zložky program trávenia voľného času, rekreácie, športu a pod.

V duchovnej oblasti program rozvoja školstva, vedy a kultúry.

4./Zloženie KC KDH

Až do zvolania riadneho zjazdu delegátov KDK zabezpečuje činnosť prípravný výbor KC KDH v nasledovnom funkčnom zložení:

1. organizačný tajomník Ing. Ivan Čarnogurský
2. tajomník organizačnej rady Ing. Milan Nič, CSc.
3. tajomník ideovej rady Imrich Sklenka
4. tajomník propagačno.informačnej rady JUDr. Martin Lauko
5. tajomník finančnej rady Ing. Ján Brichta
6. oblastní tajomníci, zástupcovia KDK z krajov
a . . . . . oblastí Slovenska

Poradný výber KDH:

zložený z vyživateľov:

Ján Čarnogurský, právnik;
Anton Selecký, geológ;
Hana Ponická, spisovateľka;
Miroslav Taha, drevársky inžinier;
Konštantín Viktorín, pracovník SAV;
Ivan Čarnogurský, stroj.inžinier;
Ivan Hoffman, pesničkár.

5./ Dočasné sídlo KC KDH: Bratislava, Pod Zočákom 41,
PSČ 841 03
tel: 365 236

V Bratislave dňa 13. decembra 1989

JUDr. Ján Čarnogurský, v.r.
T. reprezentácia výboru KDH

Ing. Konštantín Viktorín, OSO, v.r.
veduci vedecký pracovník

Hana Ponická, v.r.
spisovateľka

Na vysvetlenie

Mnohí ľudia, najmä spomedzi priaznivcov myšlienok kresťanskej demokracie, žiadajú vysvetlenie vo veci nedávneho vystúpenia televízneho údajného predsedu strany kresťanskej demokracie, v ktorom ohlásil jej založenie, pričom hovoril aj o zakladaní a činnosti klubov kresťanskej demokracie. Treba povedať, že určitá skupina ľudí podala žiadosť o zaregistrovanie takejto strany, avšak urobila to bez náležitej kompetencie. V súčasnosti však kresťanskodemokratické kluby už na mnohých miestach Slovenska pôsobia v intenciách prípravy a činnosti Prípravného výboru KDH s tým zameraním, že zástupcovia klubov budú po čase kompetentní spolurozhodovať o jeho konštituovaní, programe, aj o zodpovedných predstaviteľoch.

Podľa doterajšieho priebehu zakladania KDK môžeme predpokladať, že ustanovujúca konferencia KDH bude zvolaná vo februári 1990.

Toto vysvetlenie sa týka aj článku o strane kresťanskej demokracie, ktorý uverejnila Práca 15.12.1989.

Demokracia a kresťanstvo

V tejto stálej rubrike prinesieme pôvodné i nové články na danú tému. Problematika kresťanskej demokracie nie je na Slovensku nová. Svedčí o tom aj článok Miloša Šmola "Ideál demokracia a kresťanstvo", ktorý bol uverejnený v časopise "Nová práca" č. 7 z apríla 1946.

Autor v krátkej úvahu recenzuje dielo známeho katolíckeho filozofa a spisovateľa Jacques Maritaina - Kresťanstvo a demokracia. Maritain v ňom vysvetľuje, v čom spočíva obrodná duchovná sila kresťanstva a prečo demokracia potrebuje kresťanský ideál, aby vôbec mohla existovať.

Z článku vyberáme:

Sme svedkami zániku modernej doby, hovorí autor /rozumej Maritain, pozn. red./, doby, ktorá začína princípom

macchiavelizmu, ktorý nespravodlivú silu prehlasuje za princíp politiky; doby, v ktorej absolutizmus zmenil zásady kresťanske na princíp sily a útlaku; doby iluzórneho racionalizmu, ktorý poprel Boha a zbožnil sám seba; doby, ktorej zánik urýchlil vydieračský kapitalizmus, imperialistické konflikty a zúrivý absolutizmus zmenil zásady kresťanske na princíp sily a útlaku; doby iluzórneho racionalizmu, ktorý poprel Boha a zbožnil sám seba; doby, ktorej zánik urýchlil vydieračský kapitalizmus, imperialistické konflikty a zúrivý absolutizmus nacistických štátov.

Vojna sama v sebe nemá transformujúcej sily. Ona je schopná rozlámať vonkajšie sily zla, ale pre vyliečenie choroby, ktorá bola príčinou krvavej dohry "moderného sveta", je treba duchovného a morálneho snaženia, ktoré musí preniknúť do svedomia ľudstva. A keďže ideál demokracie je cieľom nového usporiadania života, ide o to, ukázať pravú podstatu a možnosť uskutočnenia demokracie. Demokraciou rozumieme v základe vládu ľudu, vykonávanú prostredníctvom slobodnej voľby ľudu s ohľadom jedine na vôľu a záujmy ľudu. Aby sa dosiahol v skutočnosti tento ideál v jeho pravom zmysle, k tomu je nevyhnutné potrebné, aby človek uznával určité zásady, ktoré nemajú svoj pôvod ani v záujmoch jednotlivca, ani v záujmoch jednej triedy, ale ktoré musia byť morálne záväznými pre každého človeka. Autoi presvedčivo dokazujú, že akokoľvek slobodomyselný duch XIX. storočia sa chcel vzdialiť od Evanjelia, predsa formujúc zásady demokracie, čerpal zo zásad učenia Kristovho. Henri Bergson v diele "Dva pramene morálky a náboženstva" odhalil túto pravdu ako samozrejmosť. Demokracia predvojnová si tieto skutočnosti ani zďaleka neuvedomila, a tak nemohla byť morálnym úsilím, ale sa zvrhla na zhonbu po mamone a po ukojení materiálnych záujmov jednotlivých tried.

Čo dá demokracii znak morálneho, duchovného úsilia a umožní tým jej skutočnú realizáciu v živote? Jedine uplatnenie zásad Evanjelia. Lebo "nielen, že podstata demokracie je inšpirovaná Evanjeliom, ale sama demokracia nemôže existovať bez pôsobenia podstatných zásad Písma", hovorí Maritain a pokračuje: "Aby človek veril, i cez všetky odstrašujúce príklady histórie, najmä nedávno minulej, v možnosť uskutočnenia

myšlienky humanitnej; aby veril v dôstojnosť ľudskej osobnosti v možnosť humanitného spolužitia národov, aby veril v ľudské právo a spravodlivosť - to znamená v hodnoty substanciálne duchovné; aby mal nie formálne, ale v skutočnosti rešpekt pred dôstojnosťou ľudu, čo je tiež hodnota duchovná a ktorú môže si uvedomiť iba ten, kto chápe príkaz lásky evanjelia; aby sa mohol udržať a oživiť zmysel pre rovnosť, bez toho, žeby sa upadlo do nivelizujúceho egalitarizmu; aby človek mohol pochopiť zmysel pre autoritu s tým povedomím, že tí, ktorí ju stelesňujú, sú ľudia takí ako tí, ktorým vládnu, a že ju vykonávajú jedině so súhlasom a vôľou týchto, ktorých sú vybranými reprezentantmi; aby aj pri triumfe klanstva a násillia veril v posvätnosť práva a v trvalú platnosť politickej spravodlivosti; aby veril v slobodu a bratstvo, - k tomu všetkému je treba heroického zápalu ducha a heroickej viery, ktorá posilňuje a upevňuje rozum, a ktorú nárany ako Ježiš Nazaretský priniesol svetu". /Str. 55-56/. Predstavme si spoločnosť, zataženú animálnymi silami po ceste prednasyvým epizodom, ktorá tieto vlastnosti zastierala často peknými heslami, ako ďalako bola od zásad demokracie, ako len formuluje Maritain. Kde ostala pravda vyslovená Bergsonom: "la démocratie est d'essence évangélique, et elle a pour moteur l'amour." Maritain neváha obviniť otvorene a prísne vedúce triedy -čerajšieho sveta a oznamiť ich morálny bankrot. Nová elita demokracie musí vyrásť z ľudu. Nemá to byť typ profesionálneho politika, ktorého hlavným záujmom je vlastné bohatenie a posavenie dirigujúcej osobnosti, ale zástupovia ľudových vrstiev, ktorí nezajažení politickým špekulantstvom budú povolani dať základ novému typu demokracie. Títo len vtedy úspešne splnia svoju úlohu, keď si uvedomia, že bez určitej mravnej autority, ktorá zaväzuje všetkých, svet nemôže ísť dopredu. To konečne pochopil aj najortodoxnejší pozitivizmus, keď miesto Boha musel postaviť iných bohov, a to prísnejších. Nejde o to, že by

sa bez Boha nedal usporiadať svet, lež či tí druhí bohovia, ktorí na každý pád musia nahradiť Boha dobrotivého, nevrhnú ľudí do nešťastia a biedy.

Poznámka redakcie:

Svetoznáme dielo J. Maritaina "Kresťanstvo a demokracia" nebolo na Slovensku vydané. Poznáme, okrem pôvodiny, staršie české vydanie "Kresťanský humanizmus". Veríme, že toto klasické dielo kresťanskej demokracie bude vydané čo najskôr aj u nás v slovenčine.

/pripravil M. Gauko/

Ako pracovať v KDK?

Kresťanskodemokraticke kluby, ktoré sa zakladajú v týchto časoch, majú spoločnú základnú kresťanskú svetovú úroveň a ich činnosť sa prispôsobuje miestnym pomienkam. Informatívne uvádzame tieto rámcové členenie činností, ktoré by mohli KDK zahrnúť do svojho vienu. Samozrejme, že činnosť KDK na pracoviskách bude mať iný charakter, ako práca vo vidieckych kluboch, či v samostatných mestách, kde sa môžu tieto kluby aktivizovať i v rámci kultúrnych stredísk. To znamená, že v prípade potreby prenájmu priestorov a pravidelnú činnosť, KDK by mali vo svojich miestach bydliska požiadať kompetentné kultúrne a osvetové strediská o poskytnutie priestorov /tak, ako to dosiaľ praktizovali Spoločenské organizácie/. Tak isto majú nárok i na vytvorenie možnosti prednášok, besied. Podrobnejšie informácie sa poskytnú na kontaktných telefónnych číslach.

Návrh plánu činnosti sme rozdelili rámcovo do šiestich oblastí.

1. Výročia a náboženské sviatky kresťanov - podľa kresťanského kalendára si zvoliť tie pamätné dni, v ktorých by

sa mohli obnoviť náboženské a kultúrne tradície /predvianočná príprava pečenia oplátok so spevom vianočných piesní/

2. Záujmová činnosť - mala by sa orientovať jednak podľa záujmu členov klubu, ich vekového zloženia i podľa toho, čo im so záujmovej činnosti v mieste bydliska najväčšmi chýba. /spevácke zbory, výtvarníctvo, fotografia, divadlo malých javiskových foriem, cestopísne besedy spojené s audiovizuálnym programom, prednášky, ktoré sa dotýkajú otázok viery, práva, morálky, politiky a iné./

3. Šírenie knižnej kultúry - vzdelávanie. Pri stretnutiach by malo dochádzať k požičiavaniu kresťanskej literatúry, k vytvoreniu istých malých knižníc, v ktorých by si mohli kresťania vybrať literatúru podľa svojich záujmov.

4. Športová činnosť, turistika /súťaže v stolnom tenise, v šachu, futbale, prechádzky do prírody - špecificky na miestne pomery/

5. Ochrana prírody a pamiatková starostlivosť religiozného charakteru - v prípade, že máte vo svojom okolí pamiatku náboženského charakteru, ktorá je zanedbaná, bolo by vhodné zorganizovať v rámci KDK jej obnovenie a vziať si ju dlhodobejšie pod dohľad.

6. Rekreačná, oddychová činnosť, púte - zorganizovať rôzne tunajšie i zahraničné výlety po pamiatkach, stretnutia s klubistami KD z iných miest a obcí, ktoré by mali napomáhať aktivizovať aj ďalších ľudí z okolia.

Valéria Nagyová

Rubriky

Naším priaznovcom dávame na uváženie programové zostavenie /tématické okruhy/ nášho Spravodaja: mládež, listáren, kresťanstvo a demokracia atď. Svoje príspevky do týchto rubrik môžete zasielať na adresu redakcie.